

Vlaams
Parlement

ingediend op **1129** (2016-2017) – Nr. 1
29 maart 2017 (2016-2017)

Conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Lorin Parys, Tine van der Vloet, Elke Sleurs, Peter Persyn,
Lies Jans en Danielle Godderis-T'Jonck

betreffende het activeren van reserves
voor investeringen in het welzijnsbeleid

INHOUD

1. Inleiding	3
2. Te weinig middelen voor investeringen in welzijn en zorg	3
3. Toch zijn er middelen voorhanden.....	4
3.1. Aantal organisaties en vte's	5
3.2. Aantal organisaties en opbrengsten	6
3.3. (Bedrijfs)resultaat en (bedrijfs)resultaatsratio	6
3.4. Andere ratio's	7
3.5. Reserves ten opzichte van de opbrengsten	8
3.6. Beschikbare reserves volgens de balansen van 2015.....	9
3.7. Beperkingen van het beschikbaar cijfermateriaal	11
4. Waarom worden die middelen dan niet ingezet?	12
5. Activeren van slapende reserves door de oprichting van een fonds.....	13
5.1. Investeringen in zorginfrastructuur.....	14
5.2. Investeringen in SIO's	15
5.3. Voorgestelde aanpassing van de regelgeving	18
6. Conclusie	19

1. Inleiding

In deze conceptnota staan we eerst stil bij een bekend probleem in de welzijns- en zorgsector: de almaar groeiende vraag en het gebrek aan voldoende middelen. Daarna maken we een foto van een 600-tal organisaties die actief zijn in de sector en nemen we vervolgens hun jaarrekeningen, bedrijfsresultaten en reserves onder de loep. Daarbij beperken we ons tot sociale organisaties met de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk (vzw). In het daaropvolgende hoofdstuk lijsten we op waarom een belangrijk deel van die reserves onbenut blijft ondanks de grote behoefte aan investeringen. Ten slotte zetten we uiteen hoe we dat probleem willen aanpakken door de creatie van een fonds en welke regelgeving daarvoor moet worden aangepast.

2. Te weinig middelen voor investeringen in welzijn en zorg

De Vlaamse overheid kent geen open financiering om haar investeringen te bekostigen. Ze moet keuzes maken met de begroting die ze heeft. Zo wordt ook in het domein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin het gros van de opdrachten begroot met een gesloten enveloppe. Het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH), het Fonds Jongerenwelzijn, Kind en Gezin, en het Vlaams Zorgfonds ontvangen bijvoorbeeld een werkingsdotatie waarmee ze hun opdrachten moeten uitvoeren.

De huidige Vlaamse Regering investeert in een belangrijke verhoging van sommige gesloten enveloppes in de zorg. Zo wordt er vanaf dit jaar en jaarlijks 117 miljoen euro extra gepompt in de sector van personen met een handicap. Voor de bouw van nieuwe woonzorginfrastructuur wordt vanaf nu gewerkt met forfaits die de overheid toekent. En ook op vlak van personeel worden er inspanningen geleverd zoals bij de omschakeling van rob-bedden naar rvt-bedden in de rusthuissector (rob: rustoord voor bejaarden, rvt: rust- en verzorgingstehuis).

Toch klinkt het met de regelmaat van de klok dat er te weinig middelen zijn om aan alle zorgvragen en investeringen een antwoord te bieden. Dat is ook de realiteit. Eind 2012 stelde Jean-Pierre Van Baelen, veranderingsmanager voor de persoonsvolgende financiering bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, dat er ongeveer 700 miljoen euro nodig is om voor de wachtlijsten in de VAPH-sector een oplossing te bieden¹, en dat alleen al voor de sector voor personen met een beperking. In de sector Jongerenwelzijn (JW) staan meer dan 7000 jongeren op een wachtlijst voor aangepaste zorg. Voor de sector Ouderenzorg maken sommige studies, die weliswaar stevig gecontesteerd worden, gewag van een tekort van 22.000 rusthuisbedden. En op het vlak van investeringen in infrastructuur blijft de vraag voor middelen vanuit het Vlaams Investeringsfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) aanzienlijk.

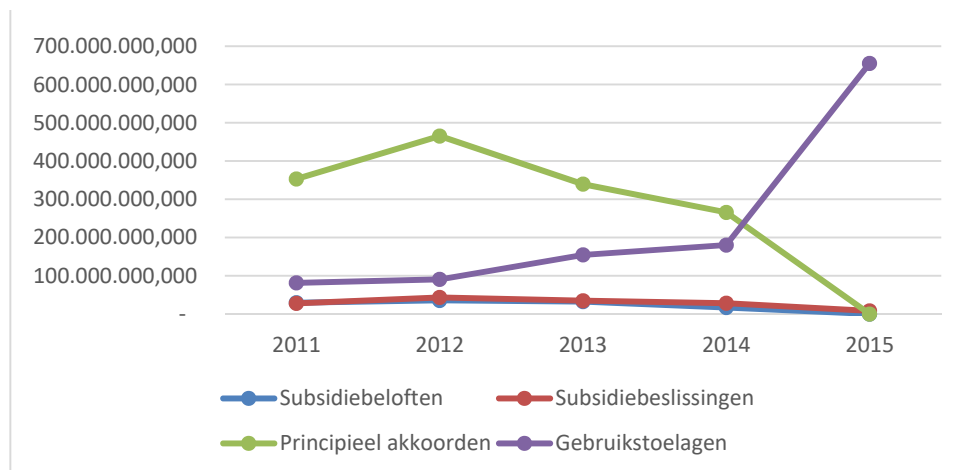
Het VIPA heeft als missie initiatieven te ontwikkelen en in financiering te voorzien voor een kwaliteitsvolle, toegankelijke en betaalbare infrastructuur voor de zorg- en dienstverlening in het kader van de persoonsgebonden aangelegenheden. Het VIPA komt tegemoet in de bouwkosten voor een vast bedrag per m², dat overeenkomt met ongeveer 60% van de geraamde bouwprijs. Het gaat om de kosten voor het bouwen en de eerste uitrusting voor nieuw te bouwen gebouwen, en voor de uitbreiding of verbouwing van bestaande gebouwen. Afhankelijk van de aard van de werkzaamheden komt het VIPA forfaitair tegemoet in de bouwkosten of op basis van de goedgekeurde raming (en eindafrekening).

¹ Gedachtewisseling over de conceptnota 'Persoonsvolgende financiering voor personen met een handicap', *Parl.St.* VI.Parl. 2012-13, nr. 2174.

	2011	2012	2013	2014	2015
Subsidiebeloften	29.532.683,640	35.458.680,23	32.502.310,51	16.923.604,57	–
Subsidiebeslissingen	27.758.980,640	43.303.893,82	34.779.683,67	28.241.537,41	8.073.847,02
Principiële akkoorden	353.174.688,770	465.208.694,82	339.655.661,43	265.743.370,42	–
Gebruikstoelagen	81.421.596,170	90.667.857,95	154.594.172,82	180.346.563,23	655.294.260,17

De aankoop van een gebouw, eventueel in combinatie met verbouwingen, kan ook gesubsidieerd worden. De aankoop van grond subsidieert het VIPA niet. Het VIPA subsidieert ook uitrusting en meubilering.

VIPA - subsidiebeloften en -beslissingen, PA en GT

Sinds 1 januari 2015 heeft het VIPA geen subsidiebeloften meer gedaan en heeft het ook geen principiële akkoorden meer gegeven. Het VIPA betaalt de investeringssubsidie sindsdien als een jaarlijkse gebruikstoelage over een periode van 20 jaar als de subsidieaanvraag een principeel akkoord heeft gekregen volgens de alternatieve subsidieprocedure en er niet werd gekozen voor de eenmalige subsidiebetaling.

De gebruikerstoelagen stegen fors door die nieuwe aanpak. Het VIPA kreeg echter een nieuwe visie en missie toebedeeld: het zal in de toekomst vooral fungeren als een kennis- en expertisecentrum. In 2015 waren er geen middelen voor infrastructuur, sinds 2016 werd er opnieuw 100 miljoen euro uitgetrokken.

Budgettaire moeilijke tijden bieden het voordeel dat we moeten nadenken en nieuwe paden durven te bewandelen. De oplossingen die we in deze conceptnota aanbieden, zijn sectoroverschrijdend. We willen een alternatief bieden aan de voorzieningen die willen bouwen en daarvoor hun reserve willen aanspreken. We doen dat op een manier die een meerwaarde biedt voor de organisatie en de overheid.

Om zicht te krijgen op de financiële toestand van de organisaties die belast zijn met een belangrijk deel van de zorg, maken we een korte sectoranalyse en buigen we ons over de jaarrekeningen van verschillende vzw's in de welzijns- en zorgsector.

3. Toch zijn er wel middelen voorhanden

Voor het boekjaar 2012 beschikken we over een financiële analyse van de vijf belangrijkste welzijnssectoren. Die analyse werd uitgevoerd door het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) en omvat de centra voor algemeen welzijnswerk (CAW's), de diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg (GZAT's),

de kinderopvang, Jongerenwelzijn (JW) en het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). De cijfers die aan bod komen, gaan ook over de centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG's), de centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning (CKG's) en andere. De term 'andere' wordt hier gebruikt als een verzamelnaam voor teleonthaal, integrale gezinszorg, samenlevingsopbouw en vzw Ter Loke.

Voor een goed begrip: we beschikken over informatie over 630 vzw's. De analyse hieronder vertrekt eerst van 415 vzw's in de hierboven genoemde sectoren en maakt abstractie van de 215 vzw's waarvoor we wel over informatie beschikken, maar die actief zijn in de woonzorgcentra (WZC's).

We bestuderen eerst de omvang van de vijf hierboven genoemde sectoren. Daarna volgt een bespreking van achtereenvolgens de bedrijfsopbrengsten, de bedrijfskosten en het bedrijfsresultaat, ook per voltijdsequivalent (vte), de subsidies, de personeels- en werkingskosten, de financiële en de uitzonderlijke opbrengsten, de kosten, en het resultaat en de resultaatratio's. Als laatste volgt dan een analyse van de balans, het eigen vermogen met de reserves en de kapitaalsubsidies en nemen we de solvabiliteit onder de loep². De volgende vijf rubrieken (3.1 tot en met 3.5) komen rechtstreeks uit de hierboven geciteerde financiële analyses van WVG. Vanaf 3.6 wordt er niet langer letterlijk uit de analyses van WVG geciteerd. We actualiseren waar dat mogelijk en relevant is, de cijfers en analyseren daarbij de 630 vzw's waarover we informatie hebben, inclusief de WZC's. Het is belangrijk om bij het lezen en interpreteren van deze cijfers rekening te houden met de beperkingen van het cijfermateriaal, zoals wordt uiteengezet in 3.7.

3.1. Aantal organisaties en vte's

"Onderstaande tabel geeft voor de verschillende sectoren en voor het totaal van de sectoren een overzicht van het aantal organisaties, het aantal VTE, het gemiddeld aantal VTE en de mediaanwaarde van het aantal VTE.

2012	AANTAL	VTE	GEMIDDELD VTE	MEDIAAN VTE
JW	70	3.210	46	38
VAPH	180	18.818	105	57
GZAT	12	16.624	1.385	312
KINDEROPVANG	95	2.921	31	16
CAW	21	1.807	86	73
CGG	12	685	57	60
CKG	9	570	63	62
ANDERE	16	504	32	24
TOTAAL	415	45.139	109	41

Voor de betrokken sectoren zijn in totaal 415 organisaties opgenomen die hun jaarrekening hebben neergelegd bij de Nationale Bank en waarvoor de facultatieve codes 70/74 en 60/61 werden ingevuld. Van deze 415 organisaties zijn 180 organisaties (43%) actief in de sector VAPH, 95 organisaties (23%) in de sector Kinderopvang en 70 organisaties (17%) behoren tot de sector Jongerenwelzijn. De drie sectoren VAPH, Jongerenwelzijn en Kinderopvang zijn zo goed voor 83% van de organisaties.

De 415 organisaties hadden in totaal 45.137 VTE in dienst. Het gemiddeld aantal VTE bedraagt 109, de mediaanwaarde van het aantal VTE is 41. Wanneer we in de tabel kijken naar het verschil tussen het gemiddeld aantal VTE en de mediaanwaarde van het aantal VTE voor de verschillende sectoren, zien we dat het de

² Voor een kopie van de desbetreffende nota's waaruit in deze rubriek geciteerd wordt, verwijzen we naar het antwoord op schriftelijke vraag nr. 191 van Lorin Parys, *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2016-17, nr. 191, aan minister Jo Vandeuren.

sectoren GZAT, Kinderopvang en VAPH zijn waar het gemiddelde veel groter is dan de mediaanwaarde. In deze drie sectoren zijn er dus een aantal relatief zeer grote organisaties die het gemiddelde voor de sector substantieel naar boven trekken. Zoals hieronder wordt weergegeven, zorgen deze drie sectoren ervoor dat voor de 415 organisaties samen het gemiddeld aantal VTE (109) zelfs groter is dan het derde kwartiel (82 VTE).

	GEMIDDELDE	Q1	MEDIAAN	Q3
AANTAL VTE	108,76	18,70	41,40	81,95

Wanneer we kijken naar de grootte van de organisaties (op basis van aantal VTE) in de verschillende sectoren, heeft de sector GZAT duidelijk de grootste organisaties. 11 van de 12 organisaties van de sector GZAT hebben meer dan 100 VTE. De vier organisaties uit deze sector met meer dan 1.000 VTE zijn goed voor 14.973 VTE of 33% van het totaal aantal VTE van al de 415 organisaties. Andere sectoren met grotere organisaties zijn de CAW, CKG en CGG. De sectoren met de kleinste organisaties in termen van VTE zijn de Kinderopvang en de Andere. In de tabel hieronder wordt per sector het % organisaties weergegeven waarvoor het aantal VTE groter is dan 41,4 VTE, de mediaanwaarde van het aantal VTE van de 415 organisaties.

2012, 415 organisaties	JW	VAPH	Thuiszorg (GZAT)	Kinderopvang	CAW	CGG	CKG	Andere	Totaal
% organisaties waarvoor het aantal VTE groter is dan de mediaanwaarden	47%	61%	100%	17%	86%	75%	89%	13%	50%

3.2. Aantal organisaties en opbrengsten

Onderstaande tabel geeft voor de verschillende sectoren en voor het totaal van de sectoren een overzicht van het aantal organisaties, de opbrengsten, de gemiddelde opbrengsten, de mediaanwaarde van de opbrengsten en de opbrengsten per VTE. De asterisk duidt op het feit dat bij het berekenen van de opbrengsten per VTE de vijf uitschieters in de sector kinderopvang (opbrengsten per VTE groter 85.000 euro) niet werden meegerekend.

2012	AANTAL	OPBRENGSTEN	GEMIDDELDE OPBRENGSTEN	MEDIAAN OPBRENGSTEN	OPBRENGSTEN /VTE
JW	70	€ 205.679.028	€ 2.938.272	€ 2.416.519	€ 64.084,00
VAPH	180	€ 1.170.740.390	€ 6.504.113	€ 3.538.802	€ 62.214,00
GZAT	12	€ 633.962.256	€ 52.830.188	€ 12.313.958	€ 38.136,00
KINDEROPVANG	95	€ 193.475.068	€ 2.036.580	€ 871.877	€ 51.968,00*
CAW	21	€ 111.198.661	€ 5.295.174	€ 4.558.106	€ 61.555,00
CGG	12	€ 54.801.118	€ 4.566.760	€ 4.472.562	€ 80.060,00
CKG	9	€ 33.491.818	€ 3.721.313	€ 3.563.823	€ 58.809,00
ANDERE	16	€ 33.368.473	€ 2.085.530	€ 1.530.505	€ 66.155,00
TOTAAL	415	€ 2.436.716.812	€ 5.871.607	€ 2.590.256	€ 53.078,00*

3.3. (Bedrijfs)resultaat en (bedrijfs)resultaatsratio

In onderstaande tabel wordt voor de verschillende sectoren en voor het totaal van de sectoren het totale (bedrijfs)resultaat (in 1.000 euro), de (bedrijfs)rendabiliteit en het aantal organisaties met (bedrijfs)verlies gepresenteerd voor boekjaar 2012. Voor de (bedrijfs)rendabiliteit worden de sectorwaarden weergegeven (waarde berekend op basis van de geglobaliseerde bedragen voor de sector).

2012	JW	VAPH	Thuiszorg (GZAT)	Kinder- opvang	CAW	CGG	CKG	Andere	Totaal
Bedrijfsresultaat (in 1000 euro)	5.050	3.591	1.267	3.389	1.259	1.894	-246	639	16.842
Bedrijfsrendabiliteit	2,49%	0,31%	0,20%	1,76%	1,14%	3,49%	-0,76%	1,93%	0,70%
% organisaties met bedrijfsverlies	13%	38%	33%	31%	29%	17%	56%	44%	32%
Resultaat (in 1000 euro)	6.097	14.973	3.545	3.980	1.671	1.929	850	712	33.757
Rendabiliteit	2,96%	1,28%	0,56%	2,06%	1,50%	3,52%	2,54%	2,13%	1,39%
% organisaties met verlies	6%	28%	33%	28%	29%	25%	22%	25%	24%

De bedrijfsrendabiliteit (bedrijfsresultaat/bedrijfsopbrengsten) in 2012 voor de 415 organisaties samen is 0,70%, de rendabiliteit (resultaat/opbrengsten) is 1,39%. In totaal boekt 24% van de organisaties een verlies in 2012. De sector gezinszorg en aanvullende thuiszorg (GZAT) heeft een lage (bedrijfs)rendabiliteit en dit trekt ook het cijfer van alle sectoren samen naar beneden. Zonder deze sector bedraagt de rendabiliteit voor alle organisaties samen 1,68%. De CKG's boeken zelfs een negatieve bedrijfsrendabiliteit, wat zeker verder moet onderzocht worden, aangezien de rendabiliteit zelf vrij hoog is. Zo kan het verschil tussen de bedrijfsrendabiliteit (0,31%) en de rendabiliteit (1,28%) in de sector VAPH verklaard worden door een verkeerde boeking van achterstallige subsidies. De sectoren Jongerenwelzijn en CGG hebben een hoge (bedrijfs)rendabiliteit. De CGG's hielden in 2012 in totaal zelfs 3,5% over van de opbrengsten.

In de GZAT boekt 33% van de organisaties een verlies. Ook bij VAPH, CAW en Kinderopvang ligt dit hoger dan het gemiddelde. De sector Jongerenwelzijn heeft dan weer een zeer laag aantal organisaties met verlies en trekt daardoor het gemiddelde naar beneden.

3.4. Andere ratio's

In de tabel hieronder worden nog een aantal andere ratio's gepresenteerd. Voor deze ratio's zijn de sectorwaarden weergegeven (waarde berekend op basis van de geglobaliseerde bedragen voor de sector).

De asterisk geeft aan dat bij het berekenen van het aandeel van de personeelskosten en werkingskosten in de bedrijfskosten de vijf uitschieters in de sector kinderopvang (aandeel van de personeelskosten kleiner dan 52%) niet werden meegerekend.

2012	JW	VAPH	Thuiszorg (GZAT)	Kinder- opvang	CAW	CGG	CKG	Andere	Totaal
Personeelskosten/ Bedrijfskosten	84%	82%	92%	80% *	80%	84%	82%	81%	85%*
Werkingskosten/ Bedrijfskosten	16%	18%	8%	20% *	20%	16%	18%	19%	15%*
Subsidies/ Bedrijfsopbrengst	96%	82%	82%	62%	90%	89%	92%	96%	83%*

Het aandeel van de personeelskosten in de bedrijfskosten is met 92% duidelijk het hoogst voor de sector van de thuiszorg. Aangezien deze sector de grootste organisaties bevat, drijft deze sector ook het aandeel van de personeelskosten op voor het totaal van de organisaties, wat uitkomt op 85%. De andere sectoren hebben tussen de 80 en 85% personeelskosten en tussen de 15 en 20% werkingskosten.

De subsidies bedragen globaal 83% van de bedrijfsopbrengsten. Er moet hierbij wel opgemerkt worden dat het boeken van subsidies in de praktijk niet uniform gebeurt: subsidies worden niet alleen opgenomen onder rubriek 73, maar ook onder rubriek 70 (omzet), rubriek 74 (andere bedrijfsopbrengsten) en rubriek 76 (uitzonderlijke opbrengsten). Er is dus enige voorzichtigheid geboden bij de interpretatie van de cijfers. Voor de sector kinderopvang is het aandeel van de subsidies met 62% het kleinst. Maar zoals bij de analyse van kinderopvang reeds werd vastgesteld, is de sectorwaarde sterk beïnvloed door de drie grootste organisaties waarvoor deze ratio relatief laag is. De mediaan voor de sector kinderopvang bedraagt 78%. In de kinderopvang is er een groot aandeel van de opbrengsten ouderbijdragen. Ook bij de thuiszorg zijn er belangrijke cliëntbijdragen. Voor de sectoren Jongerenwelzijn en Andere is het aandeel van de subsidies in de bedrijfsopbrengsten groter dan 95%. Het relatief lage aandeel van subsidies in de bedrijfsopbrengsten bij VAPH kan zeker verklaard door de boeking van achterstallige subsidies bij de uitzonderlijke opbrengsten. De welzijnssector is dus in zeer grote mate afhankelijk van subsidies.

3.5. Reserves ten opzichte van opbrengsten

In de tabel hieronder worden nog enkele balansratio's en de ratio van de reserves ten opzichte van de opbrengsten gepresenteerd. Voor deze ratio's zijn de sectorwaardes weergegeven (waarde berekend op basis van de geglobaliseerde bedragen voor de sector). Het ^ betekent dat voor het berekenen van deze ratio's de uitschieter bij Kinderopvang met een negatief eigen vermogen van -951.000 euro (-608% van het balanstotaal) buiten beschouwing werd gelaten.

2012	JW	VAPH	Thuiszorg (GZAT)	Kinderopvang	CAW	CGG	CKG	Andere	Totaal
Eigen vermogen/ balanstotaal	68,1%	62,3%	62%	64,1%	64,6%	75,7%	74,8%	60,8%	63,5%
Kapitaalsubsidies/ balanstotaal	11,3%	25,6%	0,5%	28,6%	33,8%	25,2%	10,4%	14,4%	20,9%
Reserves/ balanstotaal	56,8%	36,7%	61,5%	35,5%	30,8%	50,5%	64,4%	46,4%	42,6%*
Reserves/ opbrengsten	41%	37%	29%	25%	25%	55%	66%	38%	35%

De solvabiliteit (eigen vermogen/balanstotaal) voor al de organisaties samen bedraagt 63,5%. Elke sector heeft ook een solvabiliteit van meer dan 60%. Zoals reeds gezegd is dit zeer hoog en is dit eigen aan vzw's. Bij vzw's wordt de winst niet uitgekeerd, maar verhoogt die het eigen vermogen.

De kapitaalsubsidies vertegenwoordigen 20,9% van het balanstotaal. Het aandeel van de kapitaalsubsidies is met 34% het grootst voor de CAW's. Voor de sectoren VAPH, CGG en Kinderopvang bedraagt dit aandeel tussen de 20% en de 30%. Bij de sector van de thuiszorg zijn er amper kapitaalsubsidies, maar deze sector kan dan ook niet genieten van VIPA-subsidies. Ook bij de sector Jongerenwelzijn zijn de kapitaalsubsidies beperkter. De sectorwaardes voor het aandeel van de kapitaalsubsidies voor CKG en Andere worden voornamelijk door enkele grote organisaties bepaald. De kapitaalsubsidies komen voornamelijk van VIPA-subsidies.

De reserves vertegenwoordigen 42,6% van het balanstotaal en twee derde van het eigen vermogen. De reserves vertegenwoordigen globaal 35% van de opbrengsten. Voor de sectoren CGG en CKG bedragen de reserves meer dan 50% van de opbrengsten. Voor de sectoren CAW, Thuiszorg en Kinderopvang vertegenwoordigen de reserves tussen de 25% en 30% van de opbrengsten. Bij de analyse van de sector KO bleek wel dat de mediaan voor het aandeel van de reserves 34% is.

Wanneer we kijken naar de organisaties waarvoor de reserves meer bedragen dan 20% van de opbrengsten, gaat het over 306 organisaties (74%). Deze 306 organisaties hebben in totaal 31.716 VTE of 70% van het totaal aantal VTE van de 415 organisaties. De totale reserves van deze 306 organisaties bedragen 764.697.959 euro, de totale opbrengsten 1.728.977.133 euro. Het bedrag aan reserves van deze 306 organisaties dat groter is dan 20% van hun opbrengsten is 418.902.532 euro. Dit komt overeen met 24% van de opbrengsten van deze 306 organisaties. Als we ervan uitgaan dat een buffer van 20% van de opbrengsten voldoende is voor een verantwoord financieel beleid, dan is hier een zeer groot bedrag beschikbaar om meer welzijn te creëren via de inzet van extra personeel. Zelfs op de langere termijn is een ruim grotere personeelsinzet mogelijk om de doelstellingen van de organisaties en het beleid te bereiken.

Reserves dalen slechts zeer beperkt door investeringen te doen. De afschrijvingen zorgen er immers voor dat de kost van de investeringen gespreid wordt over 20 of zelfs 30 jaar. In de praktijk betekenen hogere investeringen in vele gevallen een daling van de winst en een langzamere opbouw van de reserves. Een echte vermindering van de reserves heeft pas plaats als er een verlies geboekt wordt. In de praktijk is dan ook de enige manier om reserves af te bouwen een hogere personeelsinzet die meteen ook hogere werkingskosten met zich meebrengt.”.

3.6. Beschikbare reserves volgens de balansen van 2015

De gegevens in rubriek 3.2 tot en met 3.5 zijn letterlijk overgenomen uit de analyse van WVG. Ze bevatten een aantal belangrijke conclusies, die we hieronder verder toelichten.

"Als we ervan uitgaan dat een buffer van 20% van de opbrengsten voldoende is voor een verantwoord financieel beleid, dan is hier een zeer groot bedrag beschikbaar om meer welzijn te creëren via de inzet van extra personeel. Zelfs op de langere termijn is een ruim grotere personeelsinzet mogelijk om de doelstellingen van de organisaties en het beleid te bereiken.”.

Voor een goed begrip: als we het in deze conceptnota hebben over 'reserves', hanteren we de definitie die in de financiële analyse van WVG werd gebruikt. Het gaat concreet over het 'eigen vermogen' onder aftrek van de kapitaalsubsidies. In de balansen spreken we dus over rubriek 10/15 en 15. Het eigen vermogen bestaat uit de fondsen van de organisatie, de herwaarderingsmeerwaarden, de bestemde fondsen, de overgedragen winst of het overgedragen verlies en de kapitaalsubsidies.

De reserves van de sectoren die hierboven worden genoemd, bedragen voor de balansen van 2012 samen 945 miljoen euro. De analyse van WVG waaruit hierboven wordt geciteerd, maakt abstractie van de WZC's. Voor de balansen van 2012 beschikken we echter ook over informatie met betrekking tot de reserves van 215 woonzorgcentra die vzw's zijn. Die reserves bedragen 865 miljoen euro. Dat betekent dat in 2012 alle reserves van de organisaties waarvoor we over informatie beschikken, samen ruim 1,8 miljard euro uitmaken.

<i>balansen van 2012</i>	<i>Bedrag reserves in euro's</i>
415 JW, VAPH, GZAT's, kinderopvang, CAW's, CGG's, CKG's en andere	945.000.000
215 WZC vzw's	865.000.000
TOTAAL	1.800.000.000

De absolute uitschieter onder die vzw's heeft een reserve van meer dan 120 miljoen euro. De top 5 bestaat uit organisaties met reserves van meer dan 30 miljoen euro, de top 10 uit vzw's met meer dan 20 miljoen euro aan reserve. 360 organisaties hebben elk meer dan 1 miljoen euro aan reserve. 574 organisaties beschikken over meer dan 100.000 euro aan reserve.

Om te achterhalen welke evolutie die reserveopbouw sinds 2012 heeft doorgeemaakt, zijn we gaan aankloppen bij Graydon, de financiële informatieleverancier. Graydon heeft voor ons een update gemaakt van de balansen van de 630 vzw's waarover we informatie over 2012 hadden. Op basis van de balansen van 2015 beschikken die vzw's nu samen over een reserve van 2.010.302.173 euro.

	<i>2012: reserves in euro's</i>	<i>2015: reserves in euro's</i>
630 vzw's	1.800.000.000	2.010.173.000

Om een beter zicht te krijgen op de reserves die beschikbaar zijn en aangesproken kunnen worden, hebben we de bestemde fondsen uit het eigen vermogen gefilterd. Bestemde fondsen zijn immers reserves die door een vzw opzijgezet zijn en alleen voor het aangeduide doel aangewend kunnen worden. Daarbij moeten we wel vermelden dat sommige bestemde fondsen ook specifiek kunnen zijn aangelegd om een investering in zorginfrastructuur te realiseren. Dat betekent dat we voor de verdere analyse in hoofdstuk 5 waarschijnlijk te conservatief zijn bij het inschatten van de beschikbare middelen.

Als we die oefening maken voor de balansen van 2012, komen we aan een half miljard bestemde fondsen. De beschikbare reserves voor de balansen van 2012 bedragen dan ongeveer 1,3 miljard euro. Als we dezelfde oefening maken voor de balansen van 2015, komen we uit op beschikbare reserves van ongeveer 1,4 miljard euro.

	<i>Beschikbare reserves in 2012</i>	<i>Beschikbare reserves in 2015</i>
630 vzw's	1.300.000.000	1.400.000.000

De volgende vraag is natuurlijk hoe liquide die reserves zijn. De jaarrekeningen laten niet toe om gedetailleerd te analyseren waaruit die reserves bestaan. Maar een blik op de liquiditeitsratio's geeft wel een zicht op de liquiditeitspositie van de vzw's in kwestie. De liquiditeitsratio wordt berekend op basis van de verhouding van de vlottende activa ten opzichte van de schulden op minder dan één jaar. Een liquiditeitsratio van 1 of meer geeft aan dat de vzw gemakkelijk in staat is om haar schulden op korte termijn af te betalen. Meer dan 90% van de 630 vzw's die in de analyse zitten, hebben een liquiditeitsratio van meer dan 1 op basis van de balansen van 2012. De uitschieter heeft een ratio van 41,6. 11 vzw's hebben een 'current ratio', of liquiditeitsratio, van 10 of meer. 149 organisaties scoren een waarde van 3 of meer en 295 vzw's hebben een score van 2 of hoger.

	<i>Liquiditeitsratio ≥ 1</i>	<i>Acid test ≥ 1</i>
630 vzw's – 2012 balans	> 90%	> 90%

Ook als we een strengere liquiditeitsratio toepassen, krijgen we een vergelijkbaar resultaat. Bij de berekening van de zogenaamde acid test of de liquiditeit in enge zin, waarbij de minst liquide middelen uit de berekening worden gehouden, scoort meer dan 90% van de vzw's in de analyse een waarde van 1 of meer. Ook hier scoren een tiental vzw's een ratio van meer dan 10, een 150-tal scoren 3 of meer, en een kleine 300 organisaties hebben 2 of meer als waarde.

Die scores wijzen op een bijzonder grote liquiditeit bij een zeer groot aantal van de bestudeerde vzw's.

We benaderen de inschatting van de cashpositie van de vzw's in kwestie ook nog via een alternatieve weg. Daarvoor starten we met het berekenen van het cash-overschot. Daarvoor tellen we de geldbeleggingen en de liquide middelen bij elkaar op. Vervolgens voegen we daar de voorraden en de bestellingen in uitvoeringen aan toe. En finaal tellen we daar ook de vorderingen op maximaal één jaar bij. Omdat een vzw natuurlijk op korte termijn ook een aantal verplichtingen heeft ten opzichte van crediteuren, trekken we van het resultaat vervolgens de schulden op minder dan een jaar af. Die berekening geeft ons een goed zicht op de beschikbare cash.

<i>Financiële informatie van 2012</i>	<i>Cijfers in euro's</i>	<i>Cijfers in euro's voor vzw's met liquiditeitsratio $\geq 1,4$</i>
Geldbeleggingen + liquide middelen + voorraden + vorderingen op hoogstens 1 jaar	1.709.549.673	1.365.701.278
- Kortetermijnschulden	- 912.913.915	- 524.590.502
Beschikbare cash	796.635.758	841.110.776

Volgens de bovenstaande berekening is de beschikbare cash van alle 630 vzw's gelijk aan 796.635.758 euro. In rechterkolom van de tabel nemen we alleen de vzw's met een zeer ruime liquiditeitsbuffer in aanmerking. Op die manier tellen we alleen vzw's mee die meer dan voldoende cash achter de hand hebben om onverwachte gebeurtenissen te overbruggen, bijvoorbeeld als een subsidie later dan verwacht wordt uitbetaald. Bij die berekening komt het bedrag aan beschikbare cash uit op 841.110.776 euro.

Als we de 1.810.071.781 euro reserves en de 796.635.758 euro in beschikbare cash op de balansen van 2012 bekijken, krijgen we het onderstaande beeld.

	Reserves in miljoen euro's	Cash
Andere	17,5	12,6
CAW	34	20,5
CGS	31	19
CKG	23,8	15,5
GZAT	197,2	162
JW	101	61
kinderopvang	46,9	23,5
VAPH	493,7	213,1
WZC	864,8	269,3

De analyse van WVG leert ons ook dat voor de balansen van 2012 van alle 630 vzw's er 32 miljoen euro in aandelen was belegd. Dat bedrag kan, samen met andere gemakkelijk converteerbare activa, eventueel ook aangewend worden.

3.7. Beperkingen van het beschikbaar cijfermateriaal

Het overzicht hierboven geeft maar een gedeeltelijk beeld van de beschikbare reserves en de cashpositie van de organisaties in de welzijnssector. In die cijfers zijn de reserves niet opgenomen van spelers die onder vennootschapsvorm actief zijn op het vlak van welzijn. Zeker in de sector van de kinderopvang en van de woonzorgcentra heeft dat tot gevolg dat we een belangrijk element missen om een volledig beeld te kunnen schetsen.

De WVG-analyse waaruit we hierboven gegevens hebben overgenomen, omschrijft zelf een aantal andere beperkingen van de studie. Door de selectie van de organisaties met betrouwbare gegevens blijft een deel van de sectoren verborgen. Ook nog vier zeer grote organisaties die grotendeels in sectoren buiten de welzijnssector actief zijn, blijven buiten beschouwing. Ook niet alle gegevens uit de jaarrekening zijn erin meegenomen. Vooral voor de balans krijgen we daardoor een partieel beeld. Het welzijnslandschap omvat nog een groot aantal kleinere sectoren, zoals samenlevingsopbouw, de centra voor integrale gezinszorg (CIG's), teleonthaal, lokale en regionale dienstencentra, palliatieve netwerken, logo's enzovoort. Een aantal ervan kunnen op dezelfde manier geanalyseerd worden. In een aantal andere sectoren zullen er echter veel kleine vzw's zijn waarvoor de analyse momenteel onmogelijk is.

Een andere beperking van de analyse is het feit dat er gewerkt wordt met gegevens voor de hele rechtspersoon. Daardoor is er wel een goed zicht op de financiële situatie van de organisaties, want die speelt op het niveau van de hele organisatie, maar er kan niet nagegaan worden wat de situatie is van de voorzieningen die Vlaanderen erkend heeft. Om daarvan een analyse te kunnen maken, is het noodzakelijk om over de gegevens van de verschillende activiteitencentra te beschikken.

Bovendien bevatten de cijfers hierboven alleen grote vzw's die hun jaarrekening moeten indienen bij de Nationale Bank. Dat zijn in de praktijk voornamelijk de vzw's met meer dan 5 vte's. Daardoor blijven de kleine vzw's buiten beschouwing. Dat heeft vooral een gevolg voor de sector van de kinderopvang, waar zeer vele kleine organisaties met één of enkele personeelsleden actief zijn. Toch zijn in de analyse een groot aantal vte's opgenomen. De gegevens van de jaarrekeningen van de kleine vzw's zijn zeer moeilijk en in de praktijk op dit moment onmogelijk in te zamelen. Die jaarrekeningen worden immers verzameld bij de griffies van de rechtbanken van koophandel. Niet alleen is er een dergelijke griffie in elk gerechtelijk arrondissement, de inzameling gebeurt ook overal anders en meestal op papier. Als de rechtbanken de gegevens al elektronisch verwerken, doen ze dat meestal in een pdf zodat de gegevens niet elektronisch kunnen worden verwerkt. In de sectoren van het georganiseerde vrijwilligerswerk en van de verenigingen waar armen het woord nemen zijn er veel kleine vzw's. Ook welzijnsvoorzieningen van de lokale besturen zijn niet opgenomen in de geciteerde cijfers.

4. Waarom worden die middelen dan niet ingezet?

De opbouw van reserves op zich is niet problematisch. Het wordt wel problematisch als die reserves niet aangewend worden. In een antwoord op een schriftelijke vraag³ zegt minister Jo Vandeuren over reserveopbouw die wordt gerealiseerd door subsidies wel het volgende: "Het kan dan ook niet de bedoeling zijn om met de subsidies grote reserves op te bouwen, want dan worden de middelen niet doelmatig ingezet."

Net om die reden heeft de Vlaamse Regering op 8 november 2013 een besluit genomen betreffende de algemene regels inzake subsidiëring. Dat besluit bepaalt de algemene voorwaarden voor het aanleggen van reserves aan de hand van subsidies. Zulke reserves kunnen worden aangelegd ten belope van maximaal 20% van het jaarlijkse subsidiebedrag. De gecumuleerde reserves kunnen maximaal 50% van de laatst gesubsidieerde werkingsperiode bedragen. Organisaties kunnen daarvan afwijken op basis van een motivering. Een organisatie is daarnaast uiteraard vrij om met eigen financiële inbreng reserves aan te leggen zonder beperking. Het geciteerde besluit is niet van toepassing op elke subsidie die Vlaanderen uit-

³ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2015-16, nr. 618, aan minister Jo Vandeuren.

keert. Uit het antwoord op een schriftelijke vraag blijkt dat in de welzijnssector er relatief weinig subsidie wordt teruggevorderd⁴.

Vandaag redeneert elke welzijnsvoorziening alleen vanuit haar eigen organisatiestructuur en doet elke organisatie apart aan reserveopbouw. Uit de cijfers hierboven kunnen we afleiden dat een belangrijk deel van die reserveopbouw in cash zit. Doorgaans gebeurt dat om te kunnen investeren in nieuwe infrastructuur. Organisaties 'sparen' elk apart tot ze een voldoende groot bedrag hebben als eigen inbreng bij het sluiten van een banklening en eventueel VIPA-financiering. Het resultaat van die aparte reserveopbouw is dat organisaties er lang over doen om het nodige geld bijeen te brengen voor ze kunnen investeren.

Terzelfder tijd zijn er ook organisaties die op korte of middellange termijn geen concrete investeringsbehoeften hebben, maar wel over reserves beschikken. Zoals hierboven werd uiteengezet, kunnen we ervan uitgaan dat een belangrijk deel van die reserves opgebouwd is uit liquide middelen. Meestal beheren de bestuurders van een vzw dergelijke reserves defensief. Een welzijnsvoorziening kan zich immers geen avonturen veroorloven met geld dat aangewend moet worden voor de doelstelling van de vzw. Veel organisaties voeren dan ook alleen een thesauriemanagement en hebben het geld bijvoorbeeld gewoon op een spaarboekje geplaatst. De netto-opbrengst daarvan is vandaag negatief. Maar zelfs een iets minder conservatief beheer levert met de huidige rentetoestand weinig op. Ter illustratie: een termijnrekening op 5 jaar levert vandaag bij BNP Paribas Fortis een nettorendement van 0,21%. Op één jaar levert een termijnrekening een nettorendement van 0,01%, op 10 jaar 0,60%.

Het resultaat is dat organisaties in de huidige structuur, waarbij elke organisatie individueel middelen opbouwt voor een investering, vaak lang moeten wachten voor ze nieuwe investeringen kunnen doen. Tijdens de opbouw van die reserves ontvangen de organisaties elk individueel een negatief tot erg mager rendement op hun middelen. Voor organisaties die geen concrete projecten in het vooruitzicht hebben, blijft die inefficiëntie in principe zelfs duren in afwachting van investeringsnoden in de eigen organisatie.

5. Activeren van slapende reserves door de oprichting van een fonds

We stellen voor om de slapende reserves te activeren. We doen dat door een fonds op te zetten waarin welzijnsorganisaties op louter vrijwillige basis de kans krijgen hun reserves, of een deel ervan, samen te brengen. Dat fonds dient als hefboom om sneller investeringen te kunnen uitvoeren in de zorg en zorgen voor een hoger rendement op de reserves die ter beschikking werden gesteld. Dat voorstel brengt op verschillende vlakken een oplossing voor de huidige inefficiënties:

- 1° het rendement op de pool van reserves is hoger doordat geïnvesteerd wordt in projecten met een hogere return dan het huidige thesauriebeheer, dat vaak negatief of marginaal is;
- 2° we zorgen ervoor dat organisaties met een investeringsbehoefte sneller hun zorginfrastructuur kunnen bouwen;
- 3° we mobiliseren financiering voor nieuwe ideeën in de zorg.

Daarmee realiseren we niet alleen economische, maar ook aanzienlijke maatschappelijke winst. Het centrale idee is om investeringen te versnellen door het samenbrengen van reserves.

We voorzien in twee mogelijkheden voor het aanwenden van de middelen uit het fonds. Een eerste mogelijkheid is om investeringen in zorginfrastructuur te versnellen; de tweede manier bestaat erin te investeren sociale-impactobligaties (SIO's).

⁴ Idem.

5.1. Investerings in zorginfrastructuur

Voorzieningen met investeringsplannen komen, volgens een investeringskalender, in aanmerking om over geld uit het fonds te beschikken. De criteria om de volgorde van die kalender vast te leggen, moeten nader bepaald worden, maar het rendement van een investering zal een belangrijke factor zijn.

Het stuk financiering waarop voorzieningen een beroep kunnen doen via het fonds, zal gaan om het verschil tussen de eigen inbreng die de bank vereist voor een investeringsproject en de reserves waarover de organisatie zelf beschikt als inbreng. Het voordeel voor een organisatie met een investeringsbehoefte is dat ze sneller kan schakelen omdat ze vlugger over de nodige 'eigen inbreng' zal beschikken.

In het onderstaande voorbeeld proberen we een en ander te verduidelijken: we maken daarin abstractie van VIPA.

Een voorziening uit de bijzondere jeugdbijstand/integrale jeugdhulp huurt vandaag een gebouw voor haar werking en betaalt daarvoor een jaarlijkse huur van 75.000 euro. Op 20 jaar tijd, zonder inflatie, betaalt ze dus 1.500.000 euro huur. Die voorziening zou graag investeren in de bouw van een eigen, aangepast gebouw maar ze beschikt momenteel maar over de helft van de door de bank vereiste eigen middelen om een banklening aan te gaan.

We gaan ervan uit dat de kostprijs om het gebouw dat ze voor ogen heeft te realiseren, 1,3 miljoen euro inclusief alle kosten bedraagt. Daarvoor kan ze 700.000 euro lenen bij de bank, op voorwaarde dat ze voor 600.000 euro eigen inbreng zorgt. Ze beschikt zelf echter maar over een inbreng van 300.000 euro. Als de voorziening moet wachten tot ze uit eigen sponsoring en opbouw van reserves de ontbrekende 300.000 euro kan bijpassen, heeft ze enkele jaren nodig. Als het fonds waarvan in deze nota sprake is, al in werking zou zijn, kon de voorziening de ontbrekende 300.000 euro uit het fonds bijpassen.

Het brutorendement dat de voorziening realiseert op de aankoop van het gebouw (huuropbrengst per jaar/aankoopprijs X 100) is 5,7%. Het nettorendement is niet veel lager aangezien er in dit voorbeeld geen leegstandskosten, makelaarskosten en beheerskosten zijn. Voor de onroerende voorheffing, verzekeringen en herstellingen trekken we in dit voorbeeld 12.500 euro op jaarbasis uit, of 20% van de totale jaarlijkse huur. Dat brengt het nettorendement van de investering op 4,8%. We gaan ervan uit dat de voorziening uit het voorbeeld vandaag een hypothecaire lening kan aangaan tegen een rentevoet van 2%. Dat betekent een maandelijkse afbetaling van 5050 euro. Van dat bedrag dient 1515 euro om de 300.000 euro die ze van het fonds heeft ontvangen, terug te betalen tegen een rentevoet van 2%; 3535 euro gaat naar de afbetaling van de banklening.

Met aftrek van de terugbetaling van de lening realiseert de voorziening nog steeds een nettorendement van 0,15% én wordt ze ondertussen eigenaar van een gebouw. Dat gebouw zelf neemt jaarlijks toe in waarde. Als we rekening houden met een waardestijging van vastgoed van 5% per jaar, verdubbelt de nominale prijs van een gebouw op 20 jaar tijd.

Het voordeel voor de voorziening in dit voorbeeld bestaat erin dat ze veel sneller haar zorginfrastructuur kan bouwen. Bovendien wordt ze er eigenaar van terwijl ze geen huur meer hoeft te betalen.

De organisaties die hun reserves samengelegd hebben en 300.000 euro hebben geleend aan de voorziening uit het voorbeeld, hebben een brutorendement van 2% ontvangen. Na aftrek van 30% roerende voorheffing, is het nettorendement 1,4%.

Dat vormt een opvallend contrast met het nettorendement bij thesauriemanagement, dat beduidend lager kan liggen.

Technisch bekijken we hoe we de return en onderliggende cashflows voor de terugbetaling van het fonds maximaal kunnen isoleren van het risico van de vzw waaraan het project gelinkt is.

Op het vlak van zekerheid, kan het fonds alleen een tweede hypotheek nemen op het pand in het bovenstaande voorbeeld. Maar het risico op staking van betaling is erg klein, aangezien zowel het fonds als de bank een risicoanalyse zal maken. In voorkomend geval zal ook het VIPA dat doen. Het gaat bovendien over sociale organisaties met een vrij constante subsidie-inkomensstroom. Als dat echt vereist is, zullen bepaalde organisaties andere goederen in onderpand aan het fonds kunnen geven.

Om het fonds operationeel te maken zijn projecten nodig die 'investeringsklaar' zijn, en zogenaamde 'commitments' of toezeggingen om fondsen vanuit de reserves ter beschikking te stellen. Uiteraard zal er bij de uitwerking van dit fonds ook aandacht moeten worden geschonken aan de nodige liquiditeitsgaranties. We stellen voor om een aantal hoorzittingen te organiseren met de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV), private banken en welzijnsvoorzieningen om de werking van een dergelijk fonds verder in detail uit te werken.

5.2. Investerings in SIO's

Een tweede mogelijkheid voor de aanwending van de middelen uit het fonds zijn investeringen in sociale-impactobligaties (SIO's). We stellen wel voor om beide opties – de investering in zorginfrastructuur en de investering in SIO's – van elkaar te scheiden zodat het risicoprofiel van beide investeringen kan worden afgezonderd.

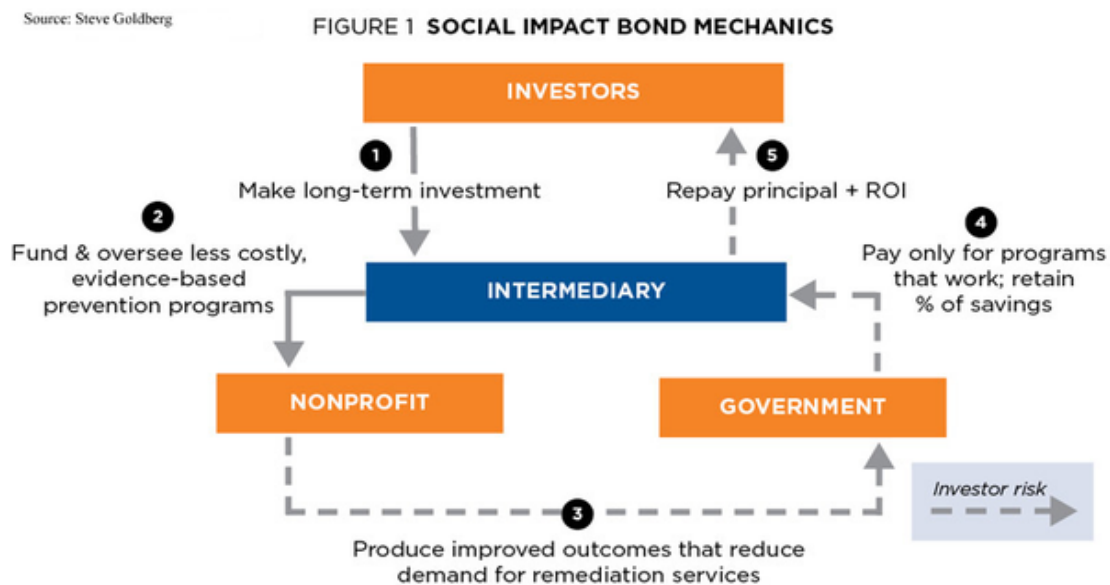
Een SIO is een contract tussen verschillende publieke en private partijen, waarbij de overheid een probleem detecteert en doelstellingen definieert. Sociale organisaties die vernieuwende programma's willen uitproberen om aan die doelstelling tegemoet te komen, vormen een team met sociale investeerders die dergelijke projecten financieren. Als een innovatieproject een vooraf afgesproken en meetbare doelstelling haalt, betaalt de overheid de maatschappelijke investeerders terug met een beperkte rente. Het kan bijvoorbeeld gaan over een nieuwe aanpak om jeugddelicten terug te dringen, thuisloosheid aan te pakken of aan preventieve gezinsondersteuning te doen.

Voor sociale projecten bestaat de winst erin dat nieuw kapitaal wordt aangetrokken zodat ze kunnen experimenteren en over voorfinanciering beschikken. Voor de overheid bestaat het voordeel erin dat ze alleen hoeft te betalen als een project bewezen resultaten oplevert en daarbij vaak ook andere toekomstige kosten uitspaart. Voor de maatschappelijke investeerders bestaat de winst erin dat ze investeren in maatschappelijk relevante projecten met een hoger rendement. Organisaties die een deel van hun reserves samenbrengen in een fonds, kunnen er dus voor kiezen om hun geld te investeren als maatschappelijke investeerder in andere en vernieuwende zorgprojecten.

Een SIO is een nieuw en innovatief financieringsinstrument waarbij overheden alleen betalen voor meetbare maatschappelijke effecten, nadat er resultaten zijn behaald. Het is een instrument dat private kapitaalverstrekkers de kans geeft om te investeren in de experimentele fase van sociale innovatie. Bij een positief resultaat kan de vergaarde kennis over de toegepaste methodiek opgeschaald of geëxtrapoleerd worden in het overheidsbeleid.

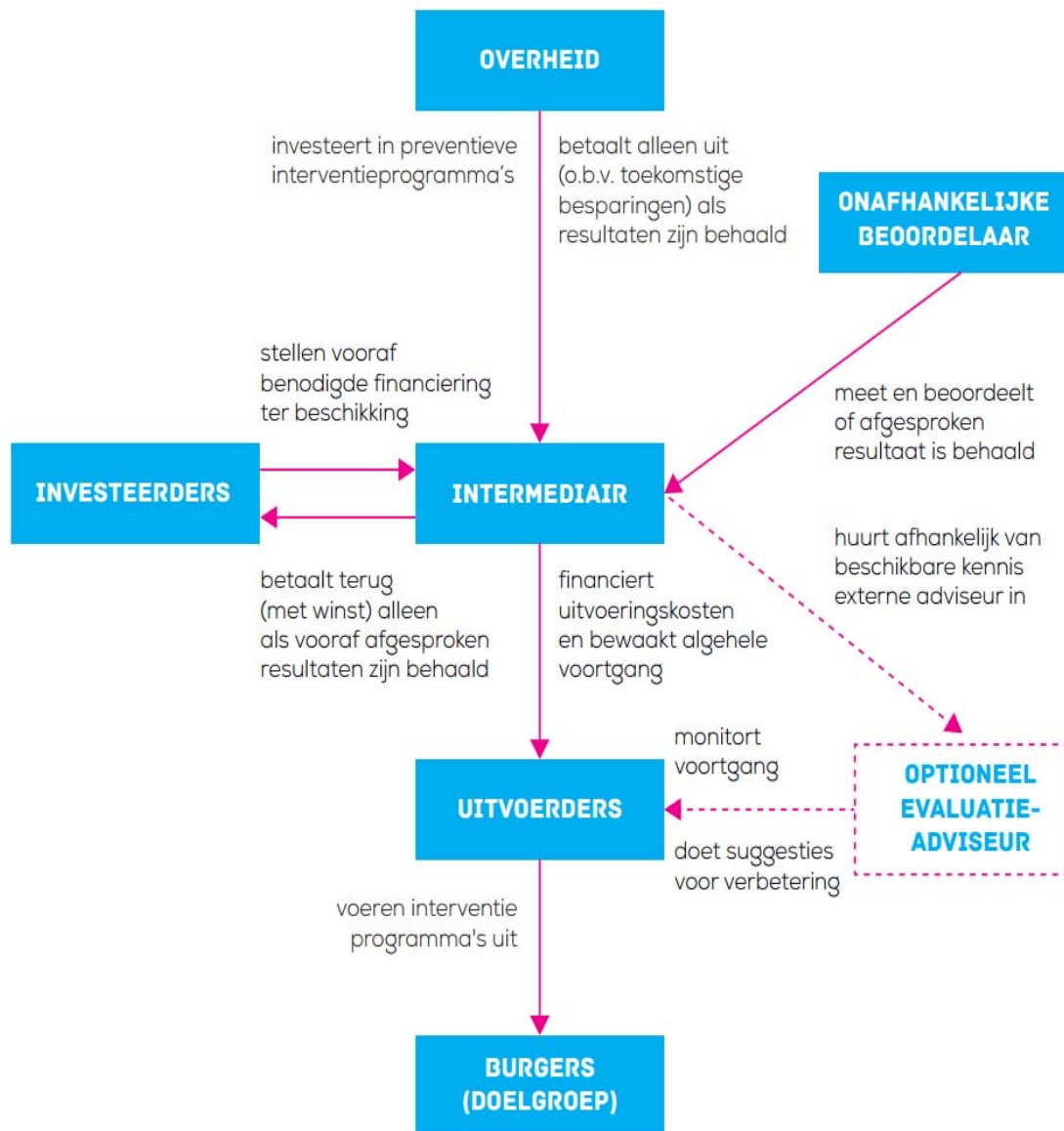
Concreet gaat het om een contract tussen de publieke sector en niet-gouvernementele kapitaalverstrekkers die willen investeren in de maatschappij op middel-lange termijn, en meer bepaald in een specifiek, innovatief project dat de situatie van een duidelijk vooraf gedetermineerde doelgroep kan verbeteren. Er kan uiteraard ook gewerkt worden met tussentijdse doelstellingen waaraan dan betalingen worden gekoppeld. Er is geen vastgelegde vorm van SIO-contract. De Britse overheid heeft een modelovereenkomst ontwikkeld voor ministeries en lokale overheden die een SIO willen opzetten. Onder meer de looptijd, het te spenderen budget, de evaluatiemethode en uitbetalingsvoorwaarden kunnen sterk verschillen.

Het onderstaande Engelstalige schema van Steve Goldberg, de auteur van onder andere *The Social Impact Bond Tribune*, beschrijft kort hoe een SIO in de praktijk werkt.

Figuur 1: Hoe werkt een sociale-impactobligatie (SIO)?

Een SIO is dus een flexibel instrument om contractueel de rechten en plichten van de verschillende actoren vast te leggen met de bedoeling het resultaat van het project en de zekerheden voor alle partijen te maximaliseren. Het onderstaande schema bevat een voorstelling van de verschillende partijen die actief bij een SIO betrokken zijn.

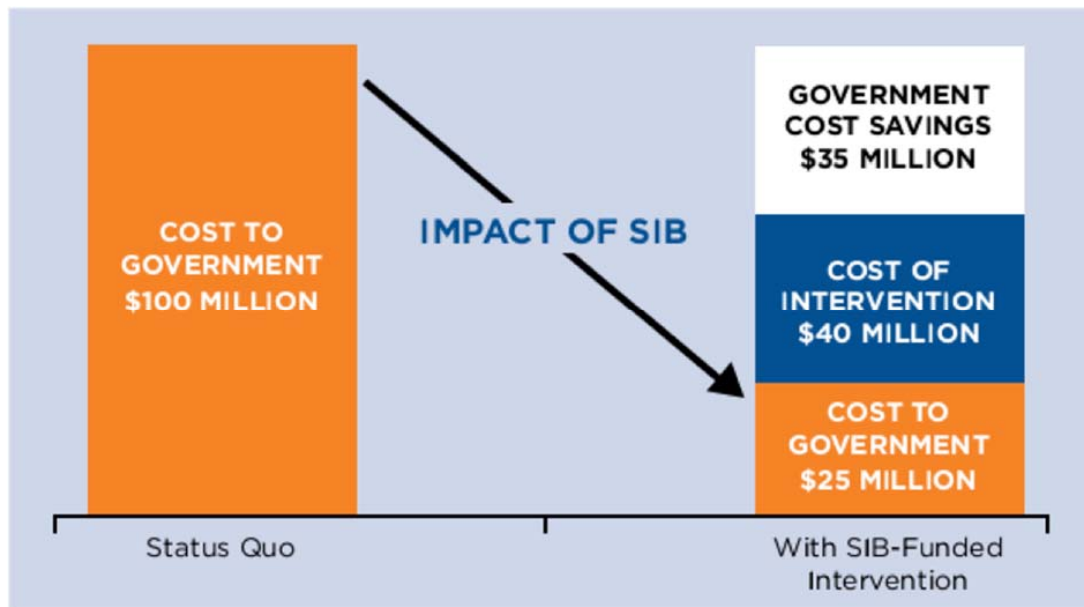
Figuur 2: De verschillende actoren bij de uitgifte van een sociale-impactobligatie (SIO)⁵

Dankzij de SIO's krijgen organisaties een tweede mogelijkheid om in zorg te investeren. Het risicoprofiel is in deze module groter dan bij het investeren in zorginfrastructuur. De overheid bespaart bij een succesvolle SIO op kosten die stroomafwaarts liggen. Daarbij kan ze berekenen hoeveel van die besparing ze als rente kan betalen aan maatschappelijke investeerders, waarbij ze nog steeds een aanzienlijke kostenbesparing kan realiseren.

Het onderstaande schema verduidelijken we aan de hand van een voorbeeld. In het voorbeeld wordt ervan uitgegaan dat de overheid met de bestaande recidivecijfers van jonge delinquenten, jaarlijks een fictief bedrag van 100 miljoen euro moet uitgeven. Dat geld gaat bijvoorbeeld naar de gesloten jeugdinstituten, zodat die kunnen openblijven. In de tweede balk van het schema wordt de fictieve impact weergegeven van een SIO die succesvol een nieuwe aanpak voor het terugdringen van recidive bij jongeren financiert. Bij succes krijgen de maatschappelijke

⁵ Social Impact Bonds – een verkenning naar de kansen van een innovatief financieringsarrangement, EY, Juni 2013.

investeerders hun investering terug, inclusief een vooraf afgesproken rente. In dit voorbeeld zal de overheid dus 40 miljoen euro in totaal moeten betalen aan de investeerders. Er blijft een kostprijs van 25 miljoen euro voor de overheid, wat de totale besparing op 35 miljoen brengt.

Figuur 3: Een voorbeeld van de besparing bij een sociale-impactobligatie (SIO)

5.3. Voorgestelde aanpassing van de regelgeving

In hoofdstuk 4 hebben we het besluit van de Vlaamse Regering van 8 november 2013 besproken. Dat besluit beperkt voor een groot aantal organisaties de reserveopbouw door middel van subsidies tot maximaal 50% van de werkingssubsidies die de organisaties voor een werkingsjaar ontvangen. Om zo veel mogelijk slapende reserves te mobiliseren voor investeringen in de zorg, stellen we voor om de reserves die worden samengelegd in een hierboven besproken fonds, niet te laten meetellen voor die limiet van 50%. Daarbij stellen we wel voor om de reserveopbouw aan de hand van subsidies, ook als die reserves geïnvesteerd worden in een hierboven beschreven fonds, wel steeds te begrenzen tot maximaal 100% van de subsidie van een werkingsjaar.

6. Conclusie

Door een deel van de reserves van sociale organisaties samen te brengen, kunnen zowel sociale dienstverleners, Vlamingen en de economie erop vooruitgaan. De activatie van de slapende reserves zorgt voor snellere investeringen in zorginfrastructuur, financiering van nieuwe ideeën in de zorg, een hoger rendement op de reserves, een betere dienstverlening aan de burgers en een reële boost voor de economie. Om die maatschappelijke winst te boeken, stellen we voor om een fonds op te richten dat slapende reserves effectief activeert volgens de hierboven beschreven filosofie, alsook het besluit van de Vlaamse Regering van 8 november 2013 betreffende de algemene regels inzake subsidiëring aan te passen.

Lorin PARYS
Tine VAN DER VLOET
Elke SLEURS
Peter PERSYN
Lies JANS
Danielle GODDERIS-T'JONCK